

ADVIES

INTERLANDELIJKE ADOPTIE

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen.

Voorstel van resolutie - van mevrouw Patricia Ceysens c.s. - betreffende de ratificatie van het Verdrag van Den Haag inzake de internationale samenwerking en de bescherming van kinderen op het gebied van interlandelijke adoptie, ondertekend in Den Haag op 29 mei 1993, stuk 264 (1999-2000), nr. 1.

Advies 2000/10

INTERLANDELIJKE ADOPTIE

SITUERING

Adoptie is een specifieke rechtsfiguur waarvan de doelstellingen doorheen de jaren sterk veranderd is. Waar adoptie aanvankelijk de patrimoniale belangen van kinderloze gezinnen diende, wordt dit vandaag de dag vooral gebruikt als invulling van meer humane en emotionele noden. Kinderloze koppels kunnen via adoptie hun kinderwens alsnog vervullen, anderen zien in adoptie de mogelijkheid om aan een kind een kans te geven op een levensloop die ze in het land van herkomst nooit hadden kunnen hebben. Tot enkele jaren terug werd adoptie vooral bekeken vanuit de belangen van de adopterende volwassenen.

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, met in het kielzog het Haags Verdrag¹ heeft hierin verandering gebracht. Beide verdragen hebben het **kind en zijn/haar rechten heel nadrukkelijk centraal** gesteld. Uit de teksten van deze verdragen blijkt dat de focus verlegd werd: adoptie betekent niet langer het zoeken en vinden van een kind voor een ouderpaar, maar wel het zoeken en vinden van een gezin voor een kind, wanneer dat in zijn/haar belang zou zijn. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind hanteert als één van de hoofdprincipes dat het kind namelijk best in het eigen gezin opgroeit (art.9) en dat hier slechts uitzonderlijk kan van afgeweken worden.

Het Haags Verdrag combineert de eerder technische regels inzake de internationale samenwerking met fundamenteel inhoudelijke bepalingen over het belang van het te adopteren kind. In deze inhoudelijke bepalingen zien we heel duidelijk de visie van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind weerspiegeld.

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind behandelt de adoptie meer bepaald in art. 20 en 21². In deze artikelen vinden we de volgende principes terug.

¹ Verdrag van Den Haag inzake de internationale samenwerking en de bescherming van kinderen op het gebied van interlandelijke adoptie van 29 mei 1993.

² Zoals steeds betekent dit geenszins dat andere artikelen van het Verdrag dan niet van tel zouden zijn, integendeel. Art. 20 en 21 dienen samen gelezen te worden met bijvoorbeeld art. 3 (belang van het kind), art. 12 (mening van het kind), art. 2 (non-discriminatie), art. 19 en 34 (bescherming tegen misbruik en uitbuiting) e.a.

De lidstaten zijn verplicht om de nodige bescherming en bijstand te bieden aan kinderen die, al of niet tijdelijk, niet in hun gezinsmilieu kunnen leven. Dit kan o.m. via adoptie. Bij het zoeken naar oplossingen wordt rekening gehouden met de wenselijkheid van de continuïteit van de opvoeding en met de achtergrond van het kind op het vlak van, cultuur, religie, taal en ethnie.

Adoptie zal altijd **in de eerste plaats in het belang van het kind** gebeuren, zal enkel kunnen uitgevoerd worden door de daartoe bevoegde instanties en met de ***informed consent*** van de betrokkenen.

Voor het eerst wordt ook het principe van de **subsidiariteit** wettelijk vastgelegd: adoptie, a fortiori de interlandelijke, zal enkel worden overwogen wanneer geen oplossing gevonden kan worden binnen de eigen omgeving van het kind of binnen het land van herkomst. Het Comité voor de Rechten van het Kind stelde dat “intercountry adoptions should be considered... as a measure of last resort”³. Dit is van belang voor kinderen en vermindert het risico van totale ontworteling uit hun eigen cultuur en leefomgeving. Adoptie wordt niet langer beschouwd als mirakeloplossing. De wens om een kind een thuis te geven is in de uitvoering namelijk niet zo evident gebleken. Men is meer en meer gaan inzien dat men een kind niet zomaar van gezin en omgeving kan gaan verhuizen en dat adoptie daarom ook ten allen tijde een uitzonderingsmaatregel moet blijven.

Verder wordt bepaald dat de waarborgen bij de interlandelijke adoptie niet minderwaardig zijn dan deze bij de adoptie in eigen land en worden de staten verplicht het nodige te doen om enig ongepast geldelijk gewin voor de betrokkenen uit te schakelen.

Deze basisregels worden tot in detail uitgewerkt in het Haags Verdrag. Dit is op zich al een reden om ook dit Verdrag te ratificeren.

Een bijkomende, eveneens belangrijke reden tot ratificatie putten we uit de complexe bevoegdheidsverdeling inzake adoptie in België. Op federaal vlak wordt momenteel de hervorming van het Burgerlijk Wetboek behandeld met het doel de adoptiewetgeving in overeenstemming te brengen met het Haags Verdrag. Het fedrale niveau heeft verkozen om de ratificatie van het Haags Verdrag uit te stellen tot wanneer de interne wetgeving aangepast zou zijn. Naast een verfijning van de toestemming van de minderjarige (vereist vanaf 12 jaar), wordt via het systeem van *beginseltoestemming* ook een link gelegd naar de Vlaamse bevoegdheden.

³ commentaar op het rapport uit Mexico, IRCO, add. 13, para. 18, vermeld in *Implementation handbook for the Convention of the Rights of the Child*, UNICEF, 1998.

Het Vlaams beleid en het decreet inzake interlandelijke adoptie tonen aan hoe ernstig de Vlaamse overheid haar taak in deze heeft opgenomen. Met een wijziging van de federale wet en de ratificatie van het Haags verdrag kan de implementatie van het decreet vervolledigd worden en worden de rechten van de (te adopteren) kinderen nog beter gewaarborgd.

Tot slot vermelden we het feit dat het Haags Verdrag op dit ogenblik reeds door 29 landen geratificeerd werd en dat meer en meer landen van oorsprong terecht stellen dat zij niet meer samen zullen werken met ontvangende landen die het Haags Verdrag niet ratificeerden.

Advies

Gezien het doorslaggevend belang van het kind in adoptieprocedures,
Gezien de verplichting uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (art. 20 en 21) om het kind centraal te stellen bij adoptie,
Gezien de vereisten voor een verdere uitvoerbaarheid van het Vlaams beleid inzake interlandelijke adoptie,
Gezien het principe van de subsidiariteit van adoptie,

Ondersteunt het Kinderrechtencommissariaat de vraag om het nodige te doen voor de ratificatie van het Verdrag van Den Haag van 29 mei 1993 inzake de internationale samenwerking en de bescherming van kinderen op het gebied van interlandelijke adoptie.

Ankie Vandekerckhove
Kinderrechtencommissaris
Juni 2000